

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.1 (3121) ●

● ЧАЦВЕР, 15 студзеня, 2009

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY



Тэхніка прыйшлася даспадобы Каракасу
Венесуэла збіраецца набыць беларускія трактары **Стар. 2**



Знічкі Айчыны
Стар. 3



Рэзідэнцыя Радзівілаў прываблівае навукоўцаў
Археалагічныя даследаванні будуць па-ранейшаму доўжыцца ў наваколлі Нясвіжскага замка **Стар. 4**

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Дабрыня і прыгажосць

На выставе малюнкаў дзяцей з парушэннямі слыху панавала творчасць, а таксама спагадлівасць і нераўнадушнасць

Іван Ждановіч

Я ўглядваўся ў твары юных мастакоў, якія прыйшлі на адкрыццё выставы, і спрабаваў адгадаць: чаго яны чакаюць на вернісажы? Заўважыў, погляды ў іх не па-дзіцячаму сур’ёзныя. Мусіць, жывучы ўвесь час на “астравах цішыні”, як трапна выказаўся адзін пазбаўлены слыху паэт, такія людзі вельмі цэняць разнастайныя кантакты са светам. Вядома ж, дзеці гэтыя не пазбаўлены клопату і ўвагі ні бацькоў, ні блізкіх, ні грамадства. У Мінску, напрыклад, для іх спецыяльна створана школа, дзе падчас навучання ўлічваюцца асаблівасці фізічнага развіцця такіх вучняў. І ўсё ж псіхологі сцвярджаюць: менавіта праз творчую самарэалізацыю ляжыць шлях кожнаму да шчасця.

Навагоднія, Калядныя святы — заўсёды дзівосная пара чакання цудаў, прыемных сюрпрызаў і падарункаў. Вялікай радасцю для дзяцей стала і выстава з нагоды 15-годдзя творчай майстэрні “Фарба”, якая і цяпер дэманструецца ва ўтульнай зале Дома-музея першага з’езда РСДРП, што на беразе Свіслачы. Каб такое свята адбылося, паклапаціліся многія дарослыя, у тым ліку і актыўны Мінскага міжнароднага клуба жонак паслоў, акрэдытаваных у Беларусі.

Наталлю Рабаву, адну з удзельніц выставы, суправаджае бабуля: спецыяльна прыехала на вернісаж з Віцебска, каб парадавацца за ўнучку. Вера Іванаўна расказала, што дзякуючы заняткам у майстэрні Наталля стала больш адкрытай, раскаванай у зносінах: “Унучка нават пачала



Выстава — прыемны падарунак для юнай мастачкі Наталлі Рабавай і яе бабулі

часцей усміхацца!” Вельмі радавалася дзяўчынка, атрымаўшы дыплом аднаго з конкурсаў дзіцячага малюнка, што праходзіў у Балгарыі. Пятнаццацігадовая мастачка па вуснах бабулі

разумеє, пра што тая гаворыць, і на пытанне, дзе яе карціны, паказвае рукой на адзін з пейзажаў. У зялёных танах лета напісаны высокі ўзгорак, а карычневыя лапкі гліны перад ім, на пярэднім

план, быццам адасоблены. І чаму з астраўка няма сцэжкі-працягу ў той, навакольны свет? Спрабую распытаць пра сюжэт саму мастачку, а ў адказ — толькі сціплая ўсмешка... → **Стар. 2**

Лепш адзін раз убачыць...

Сёлета Беларусь плануе наладзіць 15 нацыянальных экспазіцый за мяжой.

План правядзення нацыянальных выставаў за мяжой зацверджаны пастановай Савета Міністраў. Яго рэалізацыя павінна садзейнічаць папулярны-

зацы айчынных тэхналогій, навуковых распрацовак, тавараў і паслуг на знешнім рынку. У Расіі, напрыклад, пройдуць тры нацыянальныя выставы: у Екацярынбургу, Маскве і Краснадары. Акрамя таго, будзе арганізавана экспазіцыя на міжнародным прамыслова-эканамічным форуме

“Расія адзіная” ў Ніжнім Ноўградзе.

Нацыянальныя выставы Беларусі пройдуць таксама ва Узбекістане, Лівіі, Германіі, Польшчы, Казахстане, Літве і Украіне. Экспазіцыі айчынных тавараў і паслуг з’явяцца на Берлінскай міжнароднай сельскагаспадарчай

выставе “Зялёны тыдзень”, міжнароднай выставе VietnamExpo ў В’етнаме, Сірыйскай міжнароднай прамысловай выставе SIMA.

Арганізатарамі выставаў і экспазіцый выступаць міністэрства гандлю, замежных спраў, Беларуская гандлёва-прамысловая палата.

ВЕСТКИ

У сяброўства — новы адрас

Віктар Грынькоў

Армянскі Горыс стаў 14-м горадам-пабрацімам Нясвіжа.

Дагавор аб пабрацімскіх сувязях быў падпісаны падчас візиту дэлегацыі Арменіі ў Мінскую вобласць. Таксама заключаны дагавор аб сацыяльна-эканамічным і культурным супрацоўніцтве.

Як паведаміў старшыня Нясвіжскага райвыканкама Ігар Макар, прадпрыемствы раёна могуць пастаўляць у Арменію мясныя кансервы, цукар, прадукцыю Нясвіжскага завода медыцынскіх прэпаратаў. А вось мэр Горыса Нэльсан Васканян мяркуе, што яны могуць пастаўляць у Беларусь гародніну і фрукты. У Арменіі таксама добрая санаторна-курортная база.

Сёння Нясвіж мае таксама пабрацімскія адносіны з гарадамі Польшчы, Германіі, Літвы, Расіі, Украіны і іншых краін.

Бліжэй да зямлі

Таццяна Лобас

Хутарскія гаспадаркі стануць новай адметнасцю аграрнай рэчаіснасці.

Міністр сельскай гаспадаркі і харчавання Сямён Шапіра паведаміў, што міністэрства гарантуе выдзяленне зямельных участкаў тым, хто жадае жыць на хутары і весці там гаспадарку. Акрамя таго, на дзяржаўным узроўні прадугледжана аказваць дапамогу будучым уладальнікам хутарскіх гаспадарак у будаўніцтве жылля, пракладцы ліній электраперадач.

І хоць юрыдычны статус уладальніка хутара яшчэ не вызначаны, цікавасць да новай формы вядзення сельскай гаспадаркі ўжо ёсць. Многія гараджане хочуць мець домік у вёсцы, каб займацца экатурызмам. Магчыма, заходні вопыт у хутарскай гаспадарцы будзе найбольш прымальны, лічыць міністр.

Галоўная мэта, якую маюць арганізатары стварэння хутароў, — даць людзям права асэнсаванага выбару: жыць у вёсцы, на хутары або ў аграгарадку. На думку міністра, аднаўленне хутарскага вядзення сельскай гаспадаркі будзе і адным са спосабаў падтрымкі асабістых падсобных гаспадарак.

Тэхніка прыйшлася даспадобы Каракасу

Венесуэла збіраецца набыць беларускія трактары



Магчыма, і вось такія магутныя трактары “Беларусь” хутка будуць працаваць на венесуэльскіх палатках

Галіна Грышкевіч

“Відавочным доказам таго, што сусветны фінансавы крызіс не закране Венесуэлу ў той ступені, аб якой некаторыя гавораць, з’яўляецца абмеркаванне паміж Каракасам і Мінскам пастаўкі ў 2009 годзе ў Венесуэлу 1042 трактароў МТЗ і 50 грузавых аўтамабіляў МАЗ. Таксама Венесуэла закупіць вялікую колькасць сельскагаспадарчай тэхнікі, запчастак і іншага абсталявання” — сказаў у інтэрв’ю Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Рэспубліцы Беларусь Амерыка Дыяс Нуньес.

Пасол таксама адзначыў, што Міністэрства лёгкай прамысловасці і гандлю Венесуэлы вядзе перагаворы з беларускімі прадпрыемствамі праз Венесуэльскую аграрную карпарацыю і яе філіял — Кампанію механізацыі і транспарту “Педра Камеха”, якая накіравала ў Мінск сваю дэлегацыю. Беларуская тэхніка будзе закупляцца ў адпаведнасці з распараджэннем Баліварыянскага ўрада Уга Чавеса з мэтай развіцця сельскагаспадарчай галіны. “У краіне існуюць розныя міжнародныя фонды, якія створаны сумесна з дружальнымі краінамі, і якія фінансуюць такія закупкі. Такім

чынам, у гэтым аспекце мы не залежым ад цэн на нафту”, — падкрэсліў дыпламат.

Як вядома, у 2009 годзе ў Каракасе будуць пабудаваны сумесныя беларуска-венесуэльскія заводы па вытворчасці трактароў і грузавых машын, якія на працягу года пачнуць выпускаць прадукцыю і пастаўляць яе таксама ў краіны, што ўваходзяць у арганізацыю “Баліварыянская альтэрнатыва для народаў нашай Амерыкі” (ALBA). “Мы закупляем новую тэхніку і ствараем СП у адпаведнасці з першачарговымі інтарэсамі нашай нацыі”, — падкрэсліў Амерыка Дыяс Нуньес.

Дабрыня і прыгажосць

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Заснавальнік і кіраўнік творчай майстэрні “Фарба” Дзмітрый Ярмілаў упэўнены, што заняткі маляваннем вельмі патрэбныя. Патлумачыў на вернісажы: стварэнне майстэрні было ініцыятывай бацькоў, дзеці якіх маюць парушэнні слыху, а працуе яна па гэты час у многім дзякуючы таму, што “свет не без добрых людзей”. “У сілу сваіх фізічных асаблівасцяў мае падпечныя абмежаваныя ва ўспрыманні жыцця, а іх здольнасць да абагульненняў патрабуе развіцця, — удакладніў Дз.Ярмілаў. — А яшчэ мастацтва — гэта і цудоўны творчы “трэнажор”, і добрая псіхалагічная падтрымка як для саміх дзяцей, так і для іх родных”.

Немалаважна, што члены студыі, праз якую прайшлі дзесяткі хлопчыкаў і дзяўчынак, кожнае лета выязджаюць на прыроду, у вёску Валеўка Навагрудскага раёна. Там, паблізу чароўнага возера Свіцязь, нараджаюцца іх самыя адметныя творы, выкананыя пастэллю, акварэллю, гуашшу. Дарэчы, вясцоўцы з глыбінкі даўно сябруюць з юнымі мастакамі, а ў Валеўскай школе, дзе падчас пленэру жывуць дзеці, ёсць іх творы. Між іншым, карціны членаў “Фарбы” экспанаваліся таксама ў Швейцарыі, Францыі, Вялікабрытаніі, ЗША, Японіі. І ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі наладжвалася выстаўка іх работ пад назвай “Свет іншымі вачыма”. Зрэшты, у творчай майстэрні “Фарба” не ставяць на мэце рыхтаваць мастакоў: там дапамагаюць дзецям пераадолець замкнутую прастору. Валодаючы фарбамі, вучні могуць выказаць свае пачуцці не толькі словамі ці жэстамі, але і малюнкамі.

Ад імя Мінскага міжнароднага клуба жонак паслоў удзельнікаў

і гасцей выставы вітала старшыня Дабрачыннага камітэта Людміла Гурко. Яна выказала павагу і ўдзячнасць педагогам. “Мы падтрымліваем цесныя кантакты са спецшколай №14, сустракаемся з дзецьмі, па магчымасці дапамагем нашым сябрам, — сказала Людміла Анатолеўна. — Добра, што разам мы можам даць дзецям тое, чаго жадаюць іх душы”. Дарэчы, удзельнікі выставы атрымалі ад Клуба жонак паслоў падарункі. Потым Людміла Анатолеўна патлумачыла мне, што дабрачыннасць — асноўны напарамак дзейнасці Клуба: на Навагоднія і Калядныя святы рэалізавана каля 30 дабрачынных праектаў. І ўсё гэта за грошы, якія заробілі жонкі паслоў на дабрачынных кірмашах. Пасляхова прайшоў і перадкалядны кірмаш, арганізаваны Клубам у сталічным ДOME дружбы.

Камп’ютарную праграму, якая “дае магчымасць ілюстраваць тэксты розных кніг сурдаперакладам”, атрымала дырэктар спецшколы №14 Наталля Краўчук ад дырэктара фірмы “Сакрамент-ІТ” Валерыя Ягорава. Даведаўшыся пра адкрыццё выставы, кіраўніцтва фірмы-рэзідэнта Парка высокіх тэхналогій вырашыла падарыць сваю арыгінальную распрацоўку дзецям. Пры дапамозе гэтай праграмы, патлумачыў В.Ягораў, дзеці з парушэннямі слыху змогуць самастойна чытаць розныя тэксты, а значыць, больш пасляхова вучыцца, адаптавацца ў сацыюме. “Як мы ўжо мелі магчымасць пераканацца, камп’ютарныя тэхналогіі і праграмы накіталі гэтай — сапраўдныя навагодні суд для дзяцей з парушэннямі слыху, — казала, з радасцю прымаючы падарунак, Наталля Генадзеўна. — Гэта для іх як выратаванне!”

Друкаваная трыяда

Новыя кнігі здольны стаць падзеяй для суайчыннікаў за мяжой

Адам Мальдзіс

“250 асоб з Беларусі ў дыялогу культур”

Пра неабходнасць такой кнігі гаварылі даўно. Падыходам да яе з’явіўся энцыклапедычны даведнік “Беларусы і ўраджэнцы Беларусі ў памежных краінах” (2000). Прынцыпы адбору матэрыялу ў абодвух выданнях набліжаныя: пераважна ўлічваюцца асобы, якія нарадзіліся ў межах цяперашняй Беларусі. У апошнім абсягі нават шырэйшыя: ўлічваюцца і тыя ўдзельнікі дыялогу, якія жылі і закончылі жыццёвы шлях на беларускай зямлі.

Новы даведнік, таксама

энцыклапедычнага тыпу, двухмоўны: паралельна з беларускім ідзе і англійскі тэкст. Гэта будзе садзейнічаць пашырэнню звестак, а, значыць, і прысутнасці беларускай культуры ў свеце. Вельмі істотна, што імёны, прозвішчы, географічныя назвы даюцца па-англійску пры транслітэрацыі найменняў непасрэдна з беларускай мовы.

Выданне даведніка ажыццёўлена ў рамках Праграмы ЮНЕСКА. Ініцыятарам кнігі з’явіўся старшыня Нацыянальнай камісіі па справах ЮНЕСКА Рэспублікі Беларусь Уладзімір Шчасны. Аўтарскі калектыў — навукоўцы Нацыянальнай акадэміі Беларусі, мінскіх ВДУ, Гродзенскага ўніверсітэта.

Артыкулы ў кнізе згру-

паваны па галінах ведаў і чалавечай дзейнасці. Добра, што ўпершыню ў выданнях такога тыпу прадстаўлены і спорт.

Пакуль кніга выдадзена тыражом усяго ў адну тысячу экзэмпляраў — ці не ўсяго па пяць паасобнікаў на кожную краіну планеты. Упэўнены, што абавязкова будзе новае выданне.

“Трыяда славянскай паэзіі”

На супервокладцы, вокладцы і тытульнай старонцы гэтай кнігі, якая выйшла ў Кіеве, назва пададзена на трох мовах — украінскай, беларускай і рускай. Паралельна ідуць тэксты славянскіх класікаў Тараса Шаўчэнкі, Івана



Франка і Лесі Украінкі, Янкі Купалы, Якуба Коласа і Максіма Багдановіча, Аляксандра Пушкіна, Міхаіла Лермантава і Аляксандра Блока. Як бачым, прынцып траічнасці дастасаваны да кожнай літаратуры: атрымоўваецца тройчы па тры. Дарэчы, у кнізе і кожны паэт прадстаўлены аднолькава — сямю творамі.

Аўтар перакладаў — беларускі паэт украінска-

га паходжання Валерый Стралко. У сваёй невяліччай прадмове ён піша, што падрыхтаваць такую трыяду яго ўгаварыла дырэктар кіеўскага выдавецтва “Кніга” Алена Генералава і што пра існаванне падобных кніжак ён не чуў”. Я таксама ніколі не бачыў падобных выданняў. Між іншым, прынцып трыяды выкарыстаны і пры напісанні гэтага агляду.

Да сказанага трэба дадаць, што Валерый Стралко часта бывае госцем “Голасу Радзімы”. Зусім нядаўна яму споўнілася 70. З юбілеем!

“Беларуская дыяспара”

Выхаду такой кнігі даўно чакалі і студэнты, і выкладчыкі, і палітыкі, і дыпламаты. Але ж, бадай, найперш

— шматлікія прадстаўнікі нашай дыяспары ў некалькіх дзесятках краін.

Калектыўную манаграфію “Беларуская дыяспара: Нарысы гісторыі і сучаснага стану” напісалі выкладчыкі факультэта міжнародных адносін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Міхаіл Бацян, Алег Вярцінскі, Ігар Кузняцоў, Леанід Лойка і Анатоль Сіроцкі (апошні з’яўляецца і рэдактарам).

У кнізе разгледжаны гістарычныя карані беларускай дыяспары, розныя хвалі эміграцыі — як эканамічнай, так і палітычнай. А далей ідуць раздзелы, прысвечаныя дыяспары ў Расіі, Украіне, Малдове, краінах Балтыі, Цэнтральнай Азіі, Польшчы, Цэнтральнай і Заходняй Еўропе, Амерыцы, Аўстраліі. Асобныя раздзелы прысвечаны дачыненням суайчыннікаў з дзяржаўнымі і грамадскімі арганізацыямі Беларусі, наладжванню работы з нацыянальнымі дыяспарамі ў замежных краінах.

Верхнядзвінск — горад, які раней, да 1962 года, называўся Дрысай. Вось і на старых паштоўках нас чакае сустрэча са старажытнай Дрысай, горадам, які ўзнік як ваеннае ўмацаванне полацкіх князёў. У ВКЛ паселішча ўваходзіла ў Полацкае ваяводства. У 1386 годзе горад быў спалены Андрэем Полацкім. З XVI стагоддзя Дрыса набывае вядомасць як гандлёвы цэнтр на Заходняй Дзвіне...

Знічкі Айчыны

Алесь Карлюкевіч

А хто ж нарадзіўся ў Дрысе ў XIX – на пачатку XX стагоддзя? Чыімі вачыма мы ўглядаемся ў памятку даўніны, у гістарычны ландшафт, захаваны на старых паштоўках? У вёсцы Свольна (дакладней — у фальварку, які цяпер знаходзіцца ў межах вёскі) 3 мая (па новым стылі — 15-га) 1845 года нарадзіўся Іван Дзяменцэвіч Чэрскі. Падарожнік, геолаг, географ, даследчык Сібіры. Свольна — зусім блізка ад Верхнядзвінска. І, канешне ж, з маленства будучаму вучонаму добра знаёмая павятовая Дрыса — цэнтр мясцовага жыцця... У дзяцінстве мне на вочы патрапіла кніга вядомага рускага пісьменніка Андрэя Ігнатавіча Алдан-Сямёнава “Чэрскі”, выдадзеная ў “маладагвардзейскай” серыі “Жыццё знакамітых людзей”. Захоплены расповедам пра легендарнага даследчыка Поўначы, і думаць не думаў пра павязь Івана Дзяменцэвіча з Беларуссю, Віцебшчынай. Ды і Алдан-Сямёнаў, якога лёс правёў некаторымі са сцежак Чэрскага, нічога не пісаў пра радаводныя карані, пра беларускасць падарожніка. Хіба што толькі гэта: “1860-1863 — гады навучання І.Д. Чэрскага ў Віленскім шляхецкім інстытуце”. І далей: “1863 — васьмнадцатгадова Чэрскі прыняў удзел у Польскім паўстанні, арыштаваны, асуджаны і высланы ў Омск радавым у 1-ы Заходне-Сібірска лінейны батальён...” Прайдзе час, і пра беларуса Чэрскага ўсё шырэй загавораць і ў Беларусі, і ва ўсім свеце. Заслугі нашага земляка перад навукай надзвычай вялікія. Яшчэ пры жыцці Іван Дзяменцэвіч быў уганараваны некалькімі залатымі медалямі рускага Геаграфічнага таварыства. Імя Чэрскага носяць сістэма горных хрыбтоў у Якуціі, хрыбет у Забайкаллі. У Іркуцку дзейнічае Таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага. А ў вёсцы Валынцы, таксама непадалёку ад Верхнядзвінска, ужо некалькі гадоў працуе раённы краязнаўчы музей, які таксама названы ў гонар падарожніка.

Дрыса — радзіма Аляксандра Адольфавіча Пальмбаха (нарадзіўся 10 верасня 1897 года). У 1918 годзе скончыў Віцебскае аддзяленне Маскоўскага археа-

лагічнага інстытута. Спярша працаваў настаўнікам у Лёзне, затым выкладаў у Камуністычным універсітэце працоўных Усходу, Чэлябінскім педагагічным інстытуце. З 1930 года — у Тувінскім навукова-даследчым інстытуце мовы, літаратуры і гісторыі. У той жа час Аляксандр Пальмбах стварае тувінскую пісьменнасць.

Вайна сталася для Пальмбаха сур’ёзным выпрабаваннем. Загінулі два яго браты. Не вярнуўся з фронту старэйшы сын Спартак, выпускнік СШ N1 горада Кызыл. Дарэчы, праз шмат гадоў гэтую ж школу закончыў Сяргей Шайгу, міністр па надзвычайных сітуацыях Расіі. Матэрыялы пра абодвух вучняў — у адным школьным музеі... Жонка вучонага ў час вайны знаходзілася ў Маскве, моцна хварэла. Пальмбах адзін даглядаў двух сыноў — Грана і Тэміра. І настойліва працаваў. Як вынік — напісаньня ў сааўтарстве “Граматыка тувінскай мовы” (1961), “Асновы тувінскай арфаграфіі” (1963), пераклады на рускую мову твораў тувінскіх літаратараў. Памёр Аляксандр Адольфавіч у 1963 годзе. Пахаваны ў Кызыле.

Сярод знакамітасцяў, выпеставаных на Верхнядзвіншчыне, — і фалькларыст і грамадскі дзеяч

Дрыса. Рамесная школа. Пачатак XX ст.



Дрыса. Паштова-тэлеграфнае аддзяленне. Пачатак XX ст.

Дрыса. Касцёл. Пачатак XX ст.



г. ДРЫСА. Городск. садъ

Дрыса. Гарадскі сад. Пачатак XX ст.

не займела.

З вёскаю Бандзелі звязаны лёс пісьменніка Эдуарда Самуйлёнка (нарадзіўся ў Санкт-Пецярбургу ў жніўні 1907 года). Юнацкія гады правёў у Бандзелях, на бацькавай радзіме. Быў сакратаром камсамольскай арганізацыі Росіцкага сельсавета. І хаця памёр літаратар, лічы, у маладым узросце ў 1939-м (не было нават 32 год), спадчыну па сабе пакінуў не малую: пры жыцці выйшла пяць яго кніг. Найбольшую ўвагу чытачоў выклікаў раман “Будучыня”. У 1952 годзе пабачыў свет нават збор твораў у 2-х тамах. З верхнядзвінскага Шайцерава — праязік Тарас Хадкевіч (нарадзіўся ў сакавіку 1912 года). Пачынаў творчую біяграфію як паэт, у 1932 выдаў паэтычны зборнік “Смялей, таварыш!”. Да Вялікай Айчыннай працаваў у газетах “Чырвоная Полаччына”, “Чырвоная змена”, “Звезда”, служыў у Чырвонай Арміі. У вайну ўдзельнічаў у першых баях 1941 года... У канцы верасня быў паранены і патрапіў у палон. У пачатку мая 1945 года ўцёк. Пасля вайны зноў на журналісцкай рабоце. Выдаў шмат кніг прозы і публіцыстыкі.

Верхнядзвінск, Дрысеншчына — радзіма мастакоў, уважлівых да колераў, фарбаў, красак Айчыны творцаў. У Асвеі нарадзіўся Яўген Станіслававіч Ясвін. Вучань І. Ахрэмчыка, ён з 1966 года працуе пераважна ў жанрах карціны і партрэта. З Асвеі — і мастацтвазнаўца Франц Іосіфавіч Валадзько (нарадзіўся ў 1922 годзе). Родам з самога

Верхнядзвінска — графік Валерый Ігнатавіч Шчасны (нарадзіўся ў 1951 годзе). Цікаваць выклікаюць графічныя лісты “Ураджай сорок першага”, “Купалле”, “Дзяды”, “Віцебск 20-х...”, “Легенда”, “Курган на балоце”, “Навальніца”, “Вялікая старая півоня”... На многіх творах угадваюцца пейзажы сучаснага Верхнядзвінска, гістарычны ландшафт старой Дрысы. А ў Валынцах, якія вядомы раённым краязнаўчым музеем, у лістападзе 1910 нарадзіўся жывапісец Антон Станіслававіч Каржанеўскі. Назвы яго палотнішчаў дастаткова красамоўныя: “Віцебская прыстань”, “Вячэрні Віцебск”, “Куток старажытнага Віцебска”, “На полацкай зямлі...” Але, шмат увагі, сіл аддаўшы Віцебску, мастак ніколі не забываўся на Верхнядзвінск, Валынцы, Свольна, Асвею, іншыя навакольныя паселішчы. Адтуль — яго пейзажы, эцюды.

Шукаючы землякоў-суайчыннікаў і са старажытнай Дрысы, іншых паселішчаў Верхнядзвіншчыны, я пазнаёміўся адразу з трыма ўраджэнцамі Асвеі. Ва Уладзіміры жыве і працуе намеснікам начальніка гарадской тэлефоннай станцыі заслужаны сувязіст Расійскай Федэрацыі Нэла Лапанка. Адзін з вядомых арганізатараў расійскай навукі ў Новасібірску — Мікалай Семакоў (нарадзіўся ў 1950 годзе). У Новасібірску жыве і пісьменнік, былы ваенны журналіст Іосіф Аўгустынавіч Бекіш (нараджэннем з 1939 года). У адказ на мае распыты ён даслаў кнігу вершаў “Во мне твое сердце болит”. Сярод іншых шчымых радкоў ёсць у паэтычным зборніку і наступныя словы: “Мне бы съездить на родину”...

© В поісках
утрачэннага

Паштоўкі
з калекцыі
Уладзіміра
Ліхадзедава

Рэзідэнцыя Радзівілаў прываблівае навукоўцаў

Археалагічныя даследаванні будуць па-ранейшаму доўжыцца ў наваколлі Нясвіжскага замка

Вольга Бяляўская

Раскопкі будуць арганізаваны на месцы летняй рэзідэнцыі Радзівілаў — парку “Альба”. Галоўным аб’ектам даследаванняў археолагаў стане эрмітаж парку. Вучоныя паспрабуюць вызначыць першапачатковую ўнутраную планіроўку і знешні выгляд гэтага унікальнага будынка. “Сёння можна сустрэць нямала апісанняў эрмітажа, аднак звестак аб тым, як дакладна размяшчаліся памяшканні ў ім і як яны былі ўладкаваныя, вельмі мала, — адзначае старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі



На тэрыторыі Нясвіжскага палацава-паркавага комплексу яшчэ ідзе рэканструкцыя

Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Андрэй Мяцельскі. — Мы паспрабуем аднавіць гэтую інфармацыю на аснове сабраных падчас раскопак дадзеных і супастаўлення іх з пісьмовымі крыніцамі пра парк “Альба”.

Парк быў закладзены Радзівілам Сіроткай у XVI стагоддзі. Тут размяшчалі-

ся эрмітаж і палац для тэатральных пастацовак Кансальяцыя. На тэрыторыі парку размяшчаліся таксама звярынец і ферма, пабудаваныя ў галандскім стылі. У 1812 годзе асноўныя будынкі парку былі разбураны, штучныя вадаёмы і каналы, створаныя ў басейне ракі Уша, прыйшлі ў заняпад, страцілі былую прыгажос-

ць і зялёныя насаджэнні “Альбы”. Цяпер усе гэтыя аб’екты аднаўляюцца, парк добраўпарадкоўваецца, выконваюцца работы па прывядзенні ў парадак яго гідралагічнай сістэмы.

Радзівілы — адзін з найбольш славутых родаў еўрапейскай цывілізацыі. Яны ўвайшлі ў гісторыю не толькі дзякуючы сваёй

вялікай уладзе і багаццю, але і вялікаму ўкладу ў развіццё культуры Вялікага княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай. З 2005 года рэзідэнцыя Радзівілаў стала гісторыка-культурнай спадчынай усяго чалавецтва — гэты архітэктурны помнік занесены ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

Вандраванне з натхненнем

З мадоннамі беларускага мастака знаёмяцца ў Эстоніі.

У Музеі Эдуарда Вільдэ ў Таліне праходзіла выстава Аляксея Кузьміча. З больш чым сямісот напісаных своеасаблівых ікон, на якіх намалюваны жаночыя вобразы, ён прывёз у эстонскую сталіцу 25. Большасць — мадонны, якія плачучы. Па сцвярджэнні мастацтвазнаўцаў, такія мадонны ўпершыню ў сусветнай гісторыі выяўленчага мастацтва з’явіліся менавіта на палотнах Аляксея Кузьміча.

Карціны мастака з’яўляюцца своеасаблівым гімнам жанчыне, маці, у вачах якіх можна прачытаць каханне, радасць і смутак, мацярынства і страту, яркія агеньчыкі і слёзы, глыбокую мудрасць і нязломную сілу.

“Маю вялікае задавальненне ад таго, што ў першы ж дзень выставы ў госці да маіх мадоннаў прыйшло столькі розных людзей — дыпламаты, бізнесмены, студэнты, школьнікі”, — сказаў Аляксей Кузьміч.

Выстава суседнічала з палотнамі талінскага мастака Анатоля Страхава, які таксама піша мадоннаў, таму абедзве экспазіцыі былі аб’яднаны адной назвай — “Пасланне любові”.

Выстава Аляксея Кузьміча, якую дапамагло наладзіць Генеральнае консульства Беларусі, была “гаспадыняй” у Музеі Эдуарда Вільдэ, а затым пераехала ў сталічную карцінную галерэю. Пасля гэтага мадонны адправяцца “падарожнічаць” па ўсёй Эстоніі.

Святочна музыка гучала

У Мінску шмат аматараў паслухаць класічныя мелодыі ў выкананні Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра

Іван Івануў

Прыгажуні-ёлкі сустракалі гасцей як пры ўваходзе, так і ў фая Беларускай дзяржаўнай філармоніі. А ў Вялікай зале “пад заслонам” старога года гучала сімфанічная музыка. І быў поўны аншлаг. У першым аддзяленні музыканты Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Беларусі ігралі Чайкоўскага. Гукі высокай радасці з “Рускага танца”, “Французскага танца”, “Вальса кветак” і іншых мелодый балета “Шчаўкунок” публіка сустракала апладысманамі, як добрых старых знаёмых.

Маэстра Аляксандр Анісімаў, галоўны дырыжор аркестра, не толькі выступіў ініцыятарам музычнага праекта “Новы год у філармоніі”, але і зрабіў вытанчаны падарунак слухачам, сабе і сыну-музыканту. Спецыяльна да канцэрта ў Мінск запрасілі з Парыжа Сашу Анісімава. Малады талент, лаўрэат Міжнароднага конкурсу “Стэнвей” у Парыжы, іграў на фартэпіяна ў моцартаўскім канцэрце №17 ля-мажор. Яго віртуозна тэхніка, мяккая, трохі гуллівая манера ігры пакарылі мінскую публіку.

“А далей мы будзем іграць для вас знаёмую ўсім савецкую класіку, — звярнуўся да слухачоў



На сцэне філармоніі іграе госць з Парыжа Саша Анісімаў

на пачатку другога аддзялення Аляксандр Анісімаў. — Зрэшты, не важна, калі яна створана, галоўнае — каб музыка была прыгожаю”. І загучалі творы Шастаковіча, Пракоф’ева, Гліэра, Хачатурана... Па прыўзнятым настроі дырыжора было відаць: гэтая музыка блізкая і дарагая для самога маэстра. Асабліва хороша леглі ў канву музычнага вечара кранальныя мелодыі Георгія Свірыдава “Тройка” і “Вальс”. На заканчэнне ж аркестр выканаў некалькі вясёлых урыўкаў з новай

праграмы пад назвай “Аперэта, любоў мая”. А само гэтае вялікае тэатралізаванае прадстаўленне з поспехам прайшло ў філармоніі ўжо на пачатку новага года.

Даведка “ГР”. Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Беларусі добра вядомы сярод аматараў класічнай музыкі многіх краін. У яго рэпертуары ёсць і класіка, і работы сучасных беларускіх, рускіх, заходнееўрапейскіх аўтараў. З 2001 года мастацкім кіраўніком і галоўным дырыжорам аркестра з’яўляецца Аляксандр Анісімаў.

А вершы жывуць...

У Мінску прайшоў вечар, прысвечаны 60-годдзю з дня нараджэння паэтэсы Яўгеніі Янішчыц.

Па словах старшыні Беларускага саюза тэатральных дзеячаў Аляксея Дударова, у вершах Я. Янішчыц “што ні радок, то боль, што ні радок, то спазмы”. “Нягледзячы на тое, што паэтэсу ўсе любілі, ёй было вельмі цяжка ў гэтым недасканалым свеце”.

Галоўны рэдактар часопісаў “Наша вера” і “Ave Maria” Хрысціна Лялько звярнула ўвагу на “акрыленасць і адкрытасць” Я. Янішчыц, “божую выбранасць” яе таленту. “Яна была сапраўдным паслядоўнікам вялікай купалаўскай традыцыі ў беларускай паэзіі і перадала яе нашчадкам”, — адзначыла Х. Лялько.

Мастацкі кіраўнік і рэжысёр Беларускага паэтычнага тэатра аднаго акцёра “Зьніч” Галіна Дзягілева паведаміла, што монаспектакль “Прыпадаю ды нябёс”, прысвечаны паэтэсе, будзе ісці на сталічных сцэнах ў выкананні заслужанай артысткі Беларусі Ларысы Горцавай.

Дзе жэняць Цярэшку

Дзіяна Курыла

Пра старажытную забаву не забыліся ў Лепельскім раёне Віцебшчыны.

Нават турысты з замежа прыязджаюць у вёску Велеўшчына, каб паўдзельнічаць у вясёлай каляднай гульні “Жаніцьба Цярэшкі”. Сутнасць яе ў тым, каб пазнаёміць хлопцаў і дзяўчат. Старажытны рытуал дазваляе маладым людзям паказаць і красу, і спрыт. Гульня ўключае танцы, жартаўлівыя песні і прыпеўкі, а завяршаецца вясёлым застоллем.

Як лічаць этнографы, у аўтэнтычным выглядзе абрад “Жаніцьба Цярэшкі” захаваная толькі на Лепельшчыне, што і прываблівае замежных турыстаў. Сёлета, напрыклад, цікавасць да пацешнага вяселля праявілі галандскія і польскія тураператары, і ў Велеўшчыне сустракалі гасцей з гэтых краін. У свяце ўдзельнічалі беларускія этнографы і фалькларысты. Раней і польскія спецыялісты прыязджалі ў вёску, каб пабачыць абрад. Выдадзеная пасля гэтага серыя пашто-вак, прысвечаная лепельскай “Жаніцьбе Цярэшкі”, цяпер скарыстоўваецца як сувенір.